

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 20ής Οκτωβρίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Πολιτική ασύλου – Τίτλος παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές – Οδηγία 2004/81/ΕΚ – Άρθρο 6 – Πεδίο εφαρμογής – Υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος ισχυρίζεται ότι υπήρξε θύμα αδικήματος σχετικού με την εμπορία ανθρώπων – Χορήγηση της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής – Απαγόρευση εκτέλεσης μέτρου απομάκρυνσης – Έννοια – Περιεχόμενο – Υπολογισμός της εν λόγω προθεσμίας περίσκεψης – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα – Μεταφορά προς το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της εν λόγω αίτησης διεθνούς προστασίας»

Στην υπόθεση C-66/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγη, Κάτω Χώρες) με απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Ιανουαρίου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

O. T. E.

κατά

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Λυκούργο, πρόεδρο τμήματος, L. S. Rossi (εισηγήτρια), J.-C. Bonichot, S. Rodin και O. Spineanu-Matei, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και P. Huurnink,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vlácil,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και R. Kanitz,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την C. Cattabriga και τον F. Wilman,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές (ΕΕ 2004, L 261, σ. 19).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του O. T. E., υπηκόου Νίγηρα, και του Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Υφυπουργού Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες, στο εξής: Υφυπουργός), σχετικά με την εκ μέρους του τελευταίου απόρριψη, χωρίς εξέταση, της αίτησης του προσφεύγοντος της κύριας δίκης για χορήγηση άδειας προσωρινής διαμονής λόγω ασύλου, με την αιτιολογία ότι η Ιταλική Δημοκρατία ήταν το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης αυτής κράτος μέλος.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2004/81

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 4 και 9 έως 11 της οδηγίας 2004/81 έχουν ως εξής:
 - «(2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά την ειδική σύνοδό του στο Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999, εξέφρασε την αποφασιστικότητά του να καταπολεμήσει στην πηγή της τη λαθρομετανάστευση, στρεφόμενο κυρίως κατά εκείνων που επιδίδονται στην εμπορία ανθρώπων και στην οικονομική εκμετάλλευση μεταναστών. Συνιστά στα κράτη μέλη να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους στη διερεύνηση και την εξάρθρωση των εγκληματικών κυκλωμάτων, κατοχυρώνοντας ταυτόχρονα το σεβασμό των δικαιωμάτων των θυμάτων.

[...]

(4) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη της προστασίας που παρέχεται στους πρόσφυγες, τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας και τους αιτούντες διεθνή προστασία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο για τους πρόσφυγες και υπό την επιφύλαξη άλλων νομικών πράξεων που αφορούν τα δικαιώματα του ανθρώπου.

[...]

(9) Η παρούσα οδηγία εισάγει την άδεια παραμονής για θύματα της εμπορίας ανθρώπων ή, εάν ένα κράτος αποφασίσει να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής αυτής της οδηγίας, στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, στους οποίους η άδεια παραμονής προσφέρει κατάλληλο κίνητρο συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές. Η οδηγία περιέχει επίσης ορισμένες εγγυήσεις έναντι καταχρήσεων.

(10) Προς το σκοπό αυτό πρέπει να οριστούν τα κριτήρια έκδοσης του τίτλου παραμονής μικρής διάρκειας, οι όροι για τη διαμονή και οι περιπτώσεις μη ανανέωσης ή ανάκλησης. Το δικαίωμα να συνεχίσει ένας δικαιούχος να υπάγεται στις διατάξεις της οδηγίας αναγνωρίζεται υπό όρους και έχει προσωρινή ισχύ.

(11) Οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτου κράτους πρέπει να ενημερώνονται για τη δυνατότητα απόκτησης του εν λόγω τίτλου παραμονής και να τους παρέχεται προθεσμία διασκέψεως, η οποία θα τους επιτρέπει να αποφασίζουν εν επιγνώσει αν επιθυμούν ή όχι να συνεργαστούν με τις αρμόδιες αρχές που μπορεί να είναι αστυνομικές, διωκτικές ή δικαστικές (λαμβάνοντας υπόψη τους ενδεχόμενους κινδύνους) ώστε η συνεργασία τους να είναι ελεύθερα βουλήσει και, κατά συνέπεια, αποτελεσματικότερη.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία έχει ως στόχο να καθορίσει τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση τίτλων παραμονής περιορισμένης διάρκειας, ανάλογα με το διάστημα που απαιτείται για την περάτωση των σχετικών εθνικών διαδικασιών, στους υπηκόους τρίτων χωρών που συνεργάζονται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή της υποβοήθησης της λαθρομετανάστευσης.»

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας:

[...]

δ) ως “μέτρο εκτέλεσης απόφασης απομάκρυνσης” νοείται κάθε μέτρο που λαμβάνεται από κράτος μέλος με σκοπό την εκτέλεση απόφασης των αρμόδιων αρχών που διατάσσει την απομάκρυνση υπηκόου τρίτης χώρας·

ε) ως “τίτλος παραμονής” νοείται κάθε άδεια που εκδίδεται από κράτος μέλος και επιτρέπει σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις της παρούσας οδηγίας να παραμείνει νομίμως στην επικράτειά του·

[...]».

- 6 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:
- «Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι ή υπήρξαν θύματα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, ακόμη και στην περίπτωση που εισήλθαν παράνομα στην επικράτεια των κρατών μελών.»
- 7 Το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2004/81 έχει ως εξής:
- «Εφόσον οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κρίνουν ότι υπήκοος τρίτης χώρας ενδέχεται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, τον ενημερώνουν για τις δυνατότητες που διαθέτει σύμφωνα με την οδηγία.»
- 8 Το άρθρο 6 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Προθεσμία περίσκεψης», ορίζει τα ακόλουθα:
- «1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να χορηγείται στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών προθεσμία περίσκεψης, που θα τους επιτρέπει να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστών των αδικημάτων, ώστε να μπορούν να λάβουν ενημερωμένη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία τους με τις αρμόδιες αρχές.
- Η διάρκεια και ο χρόνος έναρξης της προθεσμίας που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο καθορίζονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.
2. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης και εν αναμονή της αποφάσεως των αρμόδιων αρχών οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 και δεν μπορεί να εκτελεσθεί εις βάρος τους κανένα μέτρο απομάκρυνσης.
3. Η προθεσμία περίσκεψης δεν δημιουργεί δικαίωμα παραμονής βάσει της παρούσας οδηγίας.
4. Το κράτος μέλος μπορεί οποτεδήποτε να θέσει τέλος στην προθεσμία περίσκεψης εφόσον οι αρμόδιες αρχές διαπιστώσουν ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο επανασυνέδεσε ενεργώς, εκουσίως και ίδια πρωτοβουλία τις σχέσεις του με τους δράστες των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχεία β) και γ) ή για λόγους σχετικούς με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας.»

- 9 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Περίθαλψη πριν από την έκδοση του τίτλου παραμονής», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να προσφέρονται στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, συνθήκες διαβίωσης που να εξασφαλίζουν τη συντήρησή τους και την πρόσβαση σε έκτακτη ιατρική περίθαλψη. Φροντίζουν για τις ειδικές ανάγκες των πλέον ευάλωτων προσώπων, μεταξύ άλλων, εφόσον χρειάζεται και εφόσον προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, προσφέροντάς τους ψυχολογική βοήθεια.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους τις ανάγκες ασφάλειας και προστασίας των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών όταν εφαρμόζουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

[...]»

- 10 Το άρθρο 8 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Έκδοση και ανανέωση του τίτλου παραμονής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Μετά την πάροδο της προθεσμίας περίσκεψης, ή νωρίτερα εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι ο σχετικός υπήκοος τρίτης χώρας πληροί ήδη το κριτήριο που αναφέρεται στο στοιχείο β) κατωτέρω, τα κράτη μέλη εξετάζουν:

- α) κατά πόσον είναι σκόπιμο να παραταθεί η παραμονή του προσώπου αυτού στην επικράτειά τους, προς διευκόλυνση της έρευνας ή της δικαστικής διαδικασίας·
- β) κατά πόσον το εν λόγω πρόσωπο έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας και
- γ) κατά πόσον το πρόσωπο αυτό έχει διακόψει κάθε σχέση με τους εικαζόμενους δράστες πράξεων που μπορούν να συμπεριληφθούν μεταξύ των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχεία β) και γ).»

Ο κανονισμός Δουβλίνο III

- 11 Ο κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 50, σ. 1), καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, με ισχύ από τις 18 Ιουλίου 2013, από τον κανονισμό (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31) (στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο III).
- 12 Το άρθρο 1 του κανονισμού Δουβλίνο III ορίζει τα εξής:
- «Ο παρών κανονισμός θεσπίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (εφεξής “υπεύθυνο κράτος μέλος”).»
- 13 Το άρθρο 21 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Υποβολή αιτήματος αναδοχής», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Εάν το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση διεθνούς προστασίας θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέτασή της, μπορεί να απευθύνει σε αυτό αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος, το συντομότερο δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την υποβολή της αίτησης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 2.

Παρά το πρώτο εδάφιο, σε περίπτωση σύμπτωσης του Eurodac με δεδομένα που έχουν καταχωρισθεί σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 603/2013 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του “Eurodac” για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού 604/2013 και σχετικά με αιτήσεις της αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας,

Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΕΕ 2013, L 180, σ. 1)], το αίτημα αποστέλλεται εντός δύο μηνών από την παραλαβή της σύμπτωσης σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού.

Εάν το αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος δεν υποβληθεί εντός των προθεσμιών του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου, η ευθύνη της εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας εμπίπτει στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση.»

- 14 Το άρθρο 26, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού Δουβλίνο III ορίζει τα εξής:

«Όταν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δέχεται την αναδοχή ή την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος ή άλλου προσώπου όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ), το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα κοινοποιεί στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο την απόφαση για τη μεταφορά του προς το υπεύθυνο κράτος μέλος και, κατά περίπτωση, για την απόφαση περί μη εξέτασης της αίτησής του για διεθνή προστασία.»

- 15 Το άρθρο 27 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Προσφυγές», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο αιτών ή άλλο πρόσωπο όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ) έχει το δικαίωμα άσκησης πραγματικής προσφυγής, με τη μορφή ένδικου [βοηθήματος] ή [αίτησης] επανεξέτασης, ενώπιον δικαστηρίου, τόσο για τα πραγματικά όσο και για τα νομικά στοιχεία, κατά απόφασης μεταφοράς.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο εύλογο χρονικό διάστημα εντός του οποίου μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής σύμφωνα με την παράγραφο 1.

3. Για τους σκοπούς ένδικων [βοηθημάτων] κατά αποφάσεων μεταφοράς ή [αιτήσεων επανεξέτασης] των αποφάσεων αυτών, τα κράτη μέλη προβλέπουν στο εθνικό δίκαιο:

α) ότι το ένδικο [βοήθημα] ή η [αίτηση] επανεξέταση[ς] παρέχει στον ενδιαφερόμενο το δικαίωμα να παραμείνει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος εν αναμονή του αποτελέσματος του ένδικου [βοηθήματος] ή της [αίτησης] επανεξέτασης ή

β) η μεταφορά αναστέλλεται αυτόματα και παύει να ισχύει μετά την παρέλευση εύλογου χρονικού διαστήματος, κατά τη διάρκεια του οποίου το δικαστήριο, μετά από λεπτομερή και αυστηρή εξέταση του αιτήματος, λαμβάνει απόφαση για την αναστολή ή μη του ένδικου [βοηθήματος] ή της [αίτησης] επανεξέτασης ή

γ) το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να ζητήσει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από δικαστήριο να αναστείλει την εφαρμογή της απόφασης μεταφοράς [ενόσω εκκρεμεί η εξέταση] του ένδικου [βοηθήματος] ή της επανεξέτασης που αιτήθηκε. [...]»

- 16 Το άρθρο 29 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«1. Η μεταφορά του αιτούντος ή άλλου προσώπου όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ) από το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα προς το υπεύθυνο κράτος μέλος πραγματοποιείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους που υπέβαλε το αίτημα, ύστερα από διαβούλευση μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών, μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατόν και το αργότερο εντός προθεσμίας έξι μηνών από την αποδοχή του αιτήματος περί αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου από άλλο κράτος μέλος ή από την έκδοση οριστικής απόφασης επί ένδικου [βοηθήματος] ή [αίτησης] επανεξέτασης εφόσον σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3 υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

[...]

2. Εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας των έξι μηνών, το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται των υποχρεώσεων του αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου και η ευθύνη μεταβιβάζεται τότε στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται σε ένα έτος κατ' ανώτατο όριο, εάν η μεταφορά δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω φυλάκισης του ενδιαφερομένου ή σε 18 μήνες κατ' ανώτατο όριο αν ο ενδιαφερόμενος διαφεύγει.

[...]»

Η οδηγία 2001/40/EK

- 17 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/40/EK του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων απομάκρυνσης υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2001, L 149, σ. 34), ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη αφενός των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 23 και αφετέρου από την εφαρμογή του άρθρου 96 της σύμβασης για την εφαρμογή της συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 [μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19)], που υπογράφηκε στο Σένγκεν, στις 19 Ιουνίου 1990, [...] το αντικείμενο της παρούσας οδηγίας είναι να καθιστά δυνατή την αναγνώριση απόφασης απομάκρυνσης που λαμβάνει μια αρμόδια αρχή κράτους μέλους, εφεξής αποκαλούμενου “κράτος μέλος της απόφασης”, κατά υπηκόου τρίτης χώρας ευρισκόμενου στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, εφεξής αποκαλούμενου “κράτος μέλος της εκτέλεσης”.»

- 18 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

β) “Απόφαση απομάκρυνσης”: κάθε απόφαση αρμόδιας διοικητικής αρχής του κράτους μέλους της απόφασης με την οποία διατάσσεται η απομάκρυνση,

[...]».

Η οδηγία 2004/38/EK

- 19 Το άρθρο 28, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την

κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 229, σ. 35), ορίζει τα εξής:

«1. Πριν λάβει απόφαση απέλασης για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας, το κράτος μέλος υποδοχής λαμβάνει υπόψη εκτιμήσεις όπως η διάρκεια παραμονής του αφορώμενου ατόμου στην επικράτειά του, η ηλικία, η κατάσταση της υγείας του, η οικογενειακή και οικονομική του κατάσταση, η κοινωνική και πολιτιστική ενσωμάτωσή του στο κράτος μέλος υποδοχής και το εύρος των δεσμών του με τη χώρα καταγωγής.

2. Το κράτος μέλος υποδοχής δεν μπορεί να λαμβάνει απόφαση απέλασης πολίτη της Ένωσης ή μέλους της οικογένειάς του, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, που έχει αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην επικράτειά του, παρά μόνο για σοβαρούς λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας.»

Το ολλανδικό δίκαιο

- 20 Το άρθρο 8 του Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000) [νόμου περί γενικής αναθεώρησης του νόμου περί αλλοδαπών (νόμος του 2000 περί αλλοδαπών)], της 23ης Νοεμβρίου 2000 (Stb. 2000, αριθ. 496), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος περί αλλοδαπών), ορίζει τα εξής:

«Αλλοδαπός έχει δικαίωμα νόμιμης διαμονής στις Κάτω Χώρες μόνο στις κατωτέρω περιπτώσεις:

[...]

κ. για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο Υπουργός τού παρέχει τη δυνατότητα να υποβάλει μήνυση για παράβαση του άρθρου 273f του Wetboek van Strafrecht (ποινικού κώδικα)[, το οποίο αφορά την εμπορία ανθρώπων]».

- 21 Το άρθρο 30, παράγραφος 1, του νόμου περί αλλοδαπών διευκρινίζει ότι αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής ορισμένης διάρκειας δεν εξετάζεται εάν, δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III, έχει διαπιστωθεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης αυτής.
- 22 Το τμήμα B8/3.1 της Vreemdelingen-circulaire 2000 (εγκυκλίου του 2000 περί αλλοδαπών), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: εγκύκλιος περί αλλοδαπών), ορίζει μεταξύ άλλων τα εξής:

«Ο διοικητής της Koninklijke Marechaussee (χωροφυλακής, Κάτω Χώρες, στο εξής: KMar) έχει τις ίδιες εξουσίες με εκείνες του αρχηγού της εθνικής αστυνομίας εφόσον υπάρχουν ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων σε σχέση με αλλοδαπό. [...]

Η Immigratie- en Naturalisatiedienst (υπηρεσία μετανάστευσης και πολιτογράφησης, Κάτω Χώρες, στο εξής: IND) διακρίνει τρεις περιπτώσεις δικαιώματος παραμονής όσον αφορά το δικαίωμα προσωρινής παραμονής θυμάτων και μαρτύρων ή καταγγελλόντων σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων:

1. την προθεσμία επίσκεψης για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων·
2. την άδεια παραμονής για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων· και

3. την άδεια παραμονής για τους μάρτυρες σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων ή τους καταγγέλλοντες εμπορία ανθρώπων.

1. Η προθεσμία περίσκεψης

Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, στοιχείο κ, του νόμου περί αλλοδαπών, στα πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων παρέχεται προθεσμία περίσκεψης μέγιστης διάρκειας τριών μηνών, εντός της οποίας πρέπει να αποφασίσουν αν επιθυμούν να υποβάλουν μήνυση για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων ή να συνεργαστούν άλλως στην ποινική έρευνα ή ανάκριση που αφορά πρόσωπο ύποπτο για την τέλεση του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων ή τη δίκη του εν λόγω προσώπου όσον αφορά την ουσία των κατηγοριών που του απαγγέθηκαν, ή αν παραιτούνται από το σχετικό δικαίωμα.

Η αστυνομία ή η KMar παρέχουν στο φερόμενο ως θύμα προθεσμία περίσκεψης εφόσον υπάρχει έστω και η παραμικρή ένδειξη ότι συντρέχει περίπτωση εμπορίας ανθρώπων ή/και κατόπιν παρέμβασης της Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Επιθεώρησης Κοινωνικών Υποθέσεων και Εργασίας, Κάτω Χώρες) [...]

Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, η IND αναστέλλει την αναχώρηση εκτός των Κάτω Χωρών του πιθανού θύματος εμπορίας ανθρώπων.

Η προθεσμία περίσκεψης παρέχεται μόνον άπαξ και δεν παρατείνεται.

Η προθεσμία περίσκεψης παρέχεται αποκλειστικώς και μόνον στους παρανόμως διαμένοντες στις Κάτω Χώρες αλλοδαπούς οι οποίοι:

- εμπλέκονται ή εμπλέκονταν σε κατάσταση η οποία προβλέπεται ως αδίκημα στο άρθρο 273f του ποινικού κώδικα·
- δεν έχουν εμπλακεί ακόμη στις Κάτω Χώρες σε κατάσταση η οποία προβλέπεται ως αδίκημα στο άρθρο 273f του ποινικού κώδικα, πλην όμως είναι ενδεχομένως θύματα εμπορίας ανθρώπων· ή
- δεν είχαν καμία πρόσβαση στις Κάτω Χώρες, πλην όμως είναι ενδεχομένως θύματα εμπορίας ανθρώπων, εξυπακουόμενου ότι η KMar, εν ανάγκη κατόπιν διαβούλευσης με την εισαγγελική αρχή, παρέχει την προθεσμία περίσκεψης εφόσον υπάρχει έστω και η παραμικρή ένδειξη εμπορίας ανθρώπων.

Η προθεσμία περίσκεψης δεν παρέχεται στους μάρτυρες ή καταγγέλλοντες σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων.

Η IND παρέχει την προθεσμία περίσκεψης σε τελούντες υπό κράτηση αλλοδαπούς αποκλειστικώς με τη σύμφωνη γνώμη της εισαγγελικής αρχής και της αστυνομίας ή της KMar.

Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, το πιθανό θύμα οφείλει να εμφανίζεται μία φορά τον μήνα στην περιφερειακή μονάδα της αστυνομίας ή της KMar στην περιφέρεια δικαιοδοσίας της οποίας υπήχθη διοικητικώς.

Η προθεσμία περίσκεψης λήγει όταν:

- η αστυνομία ή η KMar διαπιστώνουν ότι, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, το πιθανό θύμα αναχώρησε “προς άγνωστο προορισμό”·
- το πιθανό θύμα γνωστοποιεί, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, ότι παραιτείται από το δικαίωμα υποβολής μήνυσης ή συνεργασίας με άλλον τρόπο στην ποινική έρευνα ή ανάκριση που αφορά πρόσωπο ύποπτο για την τέλεση του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων ή τη δίκη του εν λόγω προσώπου όσον αφορά την ουσία των κατηγοριών που του απαγγέλθηκαν·
- το πιθανό θύμα υπέβαλε μήνυση για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων και υπέγραψε τα πρακτικά ή συνεργάστηκε στην ποινική έρευνα ή ανάκριση που αφορά πρόσωπο ύποπτο για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων ή τη δίκη του εν λόγω προσώπου όσον αφορά την ουσία των κατηγοριών που του απαγγέλθηκαν· ή
- το πιθανό θύμα υποβάλλει αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής (για λόγο διαφορετικό από τον προβλεπόμενο στην παρούσα παράγραφο).

Άμα τη λήξει της προθεσμίας περίσκεψης, η IND αίρει την αναστολή αναχώρησης.»

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 23 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης, υπήκοος Νίγηρα, αφού υπέβαλε τρεις αιτήσεις ασύλου στην Ιταλία καθώς και μία επιπλέον αίτηση ασύλου στο Βέλγιο, ζήτησε άσυλο στις Κάτω Χώρες στις 26 Απριλίου 2019.
- 24 Στις 3 Ιουνίου 2019, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υπέβαλε στην Ιταλική Δημοκρατία αίτημα εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου, κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού Δουβλίνο III. Η Ιταλική Δημοκρατία δέχθηκε την εκ νέου ανάληψη στις 13 Ιουνίου του ίδιου έτους.
- 25 Στις 18 Ιουλίου 2019, ο Υφυπουργός ενημέρωσε τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης ότι επρόκειτο να απορρίψει, χωρίς εξέταση, την αίτησή του για άσυλο, δεδομένου ότι η Ιταλική Δημοκρατία ήταν το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του κράτος μέλος, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 26 Στις 30 Ιουλίου 2019, ο προσφεύγων της κύριας δίκης δήλωσε ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων στην Ιταλία και ότι αναγνώρισε έναν από τους δράστες του εν λόγω αδικήματος σε κέντρο υποδοχής στις Κάτω Χώρες. Σχετικά με το θέμα αυτό έτυχε ακρόασης από την αστυνομία αλλοδαπών.
- 27 Με απόφαση της 12ης Αυγούστου 2019, ο Υφυπουργός αρνήθηκε να εξετάσει την αίτηση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης για τη χορήγηση άδειας προσωρινής διαμονής λόγω ασύλου, με την αιτιολογία ότι η Ιταλική Δημοκρατία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III. Με την απόφαση αυτή, ο Υφυπουργός διέταξε τη μεταφορά του προσφεύγοντος της κύριας δίκης στην Ιταλία.

- 28 Στις 3 Οκτωβρίου 2019, ο προσφεύγων της κύριας δίκης υπέβαλε μήνυση ενώπιον των ολλανδικών αρχών ισχυριζόμενος ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων.
- 29 Κατά τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, η εισαγγελική αρχή κατέληξε, κατόπιν εξέτασης, στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε καμία ένδειξη στις Κάτω Χώρες ικανή να στηρίξει τη μήνυση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης. Δεδομένου ότι δεν ήταν αναγκαία η συνεργασία του προσφεύγοντος της κύριας δίκης σε ποινική έρευνα στις Κάτω Χώρες, η μήνυσή του τέθηκε στο αρχείο χωρίς να δοθεί συνέχεια.
- 30 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου προσφυγή κατά της απόφασης της 12ης Αυγούστου 2019. Υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η απόφαση αυτή είναι παράνομη καθόσον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81, έπρεπε να του παρασχεθεί προθεσμία περίσκεψης.
- 31 Κατά το αιτούν δικαστήριο, τα ζητήματα που εγείρονται είναι αν, οποτεδήποτε από τις 30 Ιουλίου 2019 και εφεξής, έπρεπε να παρασχεθεί στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης η προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν ο Υφυπουργός είχε τη δυνατότητα, μολονότι δεν είχε παρασχεθεί προθεσμία περίσκεψης, να λάβει μέτρα προπαρασκευής της απομάκρυνσης του προσφεύγοντος της κύριας δίκης από την ολλανδική επικράτεια και αν, κατ' επέκταση, η απόφαση της 12ης Αυγούστου 2019 συνιστά μέτρο απομάκρυνσης, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ποιες είναι οι συνέπειες που πρέπει να συναχθούν από το γεγονός ότι, πέραν των στοιχείων που μνημονεύονται στην εγκύκλιο περί αλλοδαπών, το ολλανδικό δίκαιο δεν καθορίζει ούτε τη διάρκεια ούτε το χρονικό σημείο έναρξης της προθεσμίας περίσκεψης, με συνέπεια το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 να μην έχει μεταφερθεί στην ολλανδική έννομη τάξη.
- 32 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγης, Κάτω Χώρες) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) α) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 την έννοια ότι η προθεσμία περίσκεψης αρχίζει αυτοδικαίως από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας δηλώνει (γνωστοποιεί) την εμπορία ανθρώπων στις αρχές των Κάτω Χωρών, δεδομένου ότι οι Κάτω Χώρες παρέλειψαν να καθορίσουν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο το χρονικό σημείο έναρξεως της προθεσμίας περίσκεψης την οποία εγγυάται η εν λόγω διάταξη;
- β) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 την έννοια ότι η προθεσμία περίσκεψης λήγει αυτοδικαίως με την υποβολή μηνύσεως για εμπορία ανθρώπων ή άπαξ ο παθών υπήκοος τρίτης χώρας εκφράσει την πρόθεσή του να μην υποβάλει μήνυση, δεδομένου ότι οι Κάτω Χώρες παρέλειψαν να καθορίσουν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης την οποία εγγυάται η εν λόγω διάταξη;
- 2) Περιλαμβάνονται, επίσης, στην έννοια των μέτρων απομάκρυνσης κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 μέτρα που διατάσσονται για την απομάκρυνση υπηκόου τρίτης χώρας από ένα κράτος μέλος προς άλλο κράτος μέλος;
- 3) α) Αντίκειται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 στη λήψη απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης την οποία εγγυάται το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας;

- β) Αντίκειται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 στην εκτέλεση ήδη ληφθείσας απόφασης μεταφοράς ή στην προετοιμασία εκτέλεσής της κατά τη διάρκεια της προθεσμίας επίσκεψης την οποία εγγυάται το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας;»

Επί της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Επί του παραδεκτού

- 33 Η Ολλανδική και η Τσεχική Κυβέρνηση εκφράζουν αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια των υποβληθέντων προδικαστικών ερωτημάτων για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 34 Κατά την Τσεχική Κυβέρνηση, είναι πρόδηλο ότι η ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81 την οποία ζητεί το αιτούν δικαστήριο δεν έχει σχέση με την κατάσταση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης. Συγκεκριμένα, αφενός, ο τελευταίος έχει απλώς προβάλει τον ισχυρισμό ότι υπήρξε θύμα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, ενώ, κατά το άρθρο 3 της οδηγίας 2004/81, η οδηγία εφαρμόζεται μόνο στους υπηκόους τρίτων χωρών «οι οποίοι είναι ή υπήρξαν» θύματα τέτοιων αδικημάτων. Αφετέρου, η Τσεχική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν προκύπτει ότι οι αρμόδιες αρχές εξέτασαν το ζήτημα αν ο προσφεύγων της κύριας δίκης ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/81 κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας.
- 35 Η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας δεν έχει εφαρμογή σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος, όπως ο προσφεύγων της κύριας δίκης, διαμένει νομίμως στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους υπό την ιδιότητα του αιτούντος διεθνή προστασία.
- 36 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, σκέψεις 59 και 61, και της 25ης Νοεμβρίου 2021, *État luxembourgeois* (Πληροφορίες για μια ομάδα φορολογουμένων), C-437/19, EU:C:2021:953, σκέψη 81].
- 37 Εξάλλου, η ανάγκη να δοθεί ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που να είναι χρήσιμη για τον εθνικό δικαστή επιβάλλει να ορίσει αυτός το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγήσει τις πραγματικές περιστάσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά. Η απόφαση περί παραπομπής πρέπει επιπλέον να αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους που ώθησαν τον εθνικό δικαστή να διερωτηθεί ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και να θεωρήσει αναγκαία την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο [απόφαση της 10ης Μαρτίου 2022, *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* (Πλήρης ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας), C-247/20, EU:C:2022:177, σκέψη 75 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 38 Εν προκειμένω, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά κατ' ουσίαν το ζήτημα αν, από τη στιγμή κατά την οποία ο προσφεύγων της κύριας δίκης –υπήκοος Νίγηρα ο οποίος υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στις Κάτω Χώρες, αφού είχε υποβάλει τέτοια αίτηση στην Ιταλία και στο Βέλγιο– δήλωσε στις ολλανδικές αρχές ότι υπήρξε θύμα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων τόσο στην Ιταλία όσο και στις Κάτω Χώρες, οι αρχές αυτές όφειλαν να του χορηγήσουν την προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης προτού μπορέσει να εκδοθεί νομίμως η απόφαση της 12ης Αυγούστου 2019 για τη μεταφορά του στο έδαφος της Ιταλικής Δημοκρατίας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III, απόφαση ως προς την οποία το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης αν πρέπει να χαρακτηριστεί ως «μέτρο απομάκρυνσης» κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81.
- 39 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο καλείται να επιλύσει το ζήτημα αν οι ολλανδικές αρχές παρέβησαν εν προκειμένω το άρθρο 6 της οδηγίας 2004/81 καθόσον αρνήθηκαν να παράσχουν στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης τις εγγυήσεις της διάταξης αυτής, ουδόλως προκύπτει ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης προδήλως δεν έχει σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 40 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ένσταση της Ολλανδικής και της Τσεχικής Κυβέρνησης, η οποία στηρίζεται στο ανεφάρμοστο του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81 στη διαφορά της κύριας δίκης, δεν αφορά το παραδεκτό της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως, αλλά την επί της ουσίας εξέταση των προδικαστικών ερωτημάτων (πρβλ. αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001», C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψη 44, και της 28ης Οκτωβρίου 2021, Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, σκέψη 25).
- 41 Επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

- 42 Όσον αφορά τη σειρά εξέτασης των ερωτημάτων που υποβλήθηκαν με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, πρέπει να δοθεί απάντηση κατ' αρχάς στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο έχει ως αντικείμενο την ερμηνεία της έννοιας του «μέτρου απομάκρυνσης», κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, και το ζήτημα αν η έννοια αυτή καλύπτει απόφαση με την οποία ένα κράτος μέλος μεταφέρει υπήκοο τρίτης χώρας σε άλλο κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III. Στη συνέχεια, πρέπει να δοθεί απάντηση στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, με το οποίο το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ποιο είναι το περιεχόμενο της απαγόρευσης του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81. Τέλος, πρέπει να εξεταστεί το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, με το οποίο το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τους κανόνες υπολογισμού που εφαρμόζονται στην προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας προθεσμία περίσκεψης.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

– Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 43 Πριν εξεταστεί το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει κατ' αρχάς να δοθεί απάντηση στο επιχείρημα της Τσεχικής Κυβέρνησης το οποίο μνημονεύθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας απόφασης και κατά το οποίο, εν συνόψει, η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης δεν πρέπει να χορηγείται σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος απλώς ισχυρίζεται ότι υπήρξε θύμα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων.
- 44 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο της 1, η οδηγία 2004/81 έχει ως σκοπό να καθορίσει τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση τίτλων διαμονής περιορισμένης διάρκειας στους υπηκόους τρίτων χωρών που συνεργάζονται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή της υποβοήθησης της λαθρομετανάστευσης.
- 45 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την οδηγία στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι ή υπήρξαν θύματα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, ακόμη και στην περίπτωση που εισήλθαν παράνομα στην επικράτεια των κρατών μελών.
- 46 Το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας επιβάλλει στις αρμόδιες εθνικές αρχές την υποχρέωση να ενημερώνουν κάθε υπήκοο τρίτης χώρας σχετικά με τις εγγυήσεις που παρέχει η οδηγία, όταν κρίνουν ότι ο εν λόγω υπήκοος «ενδέχεται να emπίπτει στο πεδίο εφαρμογής» της. Μεταξύ των εγγυήσεων αυτών περιλαμβάνεται, κατά την αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2004/81, το δικαίωμα χορήγησης της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1.
- 47 Σκοπός της προθεσμίας περίσκεψης είναι, κατά το εν λόγω άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας, να διασφαλιστεί ότι οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστών των αδικημάτων των οποίων είναι ή υπήρξαν θύματα, ώστε να είναι σε θέση να λάβουν ενημερωμένη απόφαση σχετικά με το αν θα συνεργαστούν ή όχι με τις αρμόδιες αρχές επί του θέματος αυτού.
- 48 Δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης και εν αναμονή της απόφασης των αρμόδιων αρχών, οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 της οδηγίας και δεν μπορεί να εκτελεστεί εις βάρος τους κανένα μέτρο απομάκρυνσης.
- 49 Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, καθόσον διευκρινίζει ότι τα μέτρα που προβλέπονται υπέρ των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, εφαρμόζονται «εν αναμονή της απόφασης των αρμόδιων αρχών», παραπέμπει σιωπηρώς στο άρθρο 8 της οδηγίας, δυνάμει του οποίου μπορεί να χορηγηθεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τίτλος διαμονής στους υπηκόους αυτούς μετά την πάροδο της προθεσμίας περίσκεψης ή νωρίτερα. Από το άρθρο 8, παράγραφος 1, όμως, της οδηγίας, ιδίως δε από το στοιχείο γ', προκύπτει ότι για τη χορήγηση τέτοιου δικαιώματος διαμονής δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι οι εν λόγω υπήκοοι είναι ή υπήρξαν θύματα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων. Εξ αυτού συνάγεται κατά μείζονα λόγο ότι μπορούν να επωφεληθούν από την προθεσμία περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6 της οδηγίας, ακόμη και αν δεν έχει αποδειχθεί ότι είναι ή υπήρξαν θύματα τέτοιων αδικημάτων. Συναφώς, από το άρθρο 5 σε συνδυασμό με το άρθρο 6 της οδηγίας 2004/81 προκύπτει ότι η προθεσμία περίσκεψης πρέπει να παρέχεται σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας αφ' ης στιγμής το οικείο κράτος μέλος έχει βάσιμους λόγους να θεωρεί ότι ο υπήκοος αυτός ενδέχεται να είναι ή να υπήρξε θύμα αδικημάτων

σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, πράγμα που κατ' ανάγκην συμβαίνει όταν ο ενδιαφερόμενος προβάλλει με επαρκώς αληθοφανή τρόπο, ενώπιον αρχής που καλείται να αποφανθεί επί της κατάστασής του, ότι υφίσταται ή υπέστη τέτοια μεταχείριση.

50. Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι, πριν από την έκδοση της απόφασης της 12ης Αυγούστου 2019, της οποίας τη νομιμότητα οφείλει να ελέγξει το αιτούν δικαστήριο, ο προσφεύγων της κύριας δίκης ισχυρίστηκε ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων, δήλωσε ότι επιθυμούσε να υποβάλει μήνυση σχετικώς και ανέφερε ότι αναγνώρισε έναν από τους δράστες του αδικήματος αυτού σε κέντρο υποδοχής στις Κάτω Χώρες. Ως εκ τούτου, φαίνεται ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης υποστήριξε με επαρκώς αληθοφανή τρόπο ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων, πράγμα το οποίο εναπόκειται πάντως στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
51. Εν συνεχεία, όσον αφορά το επιχείρημα της Ολλανδικής Κυβέρνησης ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης δεν έχει, ως εκ της φύσεώς της, εφαρμογή στην περίπτωση αιτούντος διεθνή προστασία στο μέτρο που ο τελευταίος διαμένει νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους και δεν εμπίπτει, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, παρατηρείται ότι καμία διάταξη της εν λόγω οδηγίας δεν κάνει διάκριση μεταξύ των ενδιαφερόμενων υπηκόων τρίτων χωρών ανάλογα με το αν διαμένουν νομίμως ή όχι στο έδαφος των κρατών μελών. Αντιθέτως, η ως άνω οδηγία, καθόσον ορίζει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ότι εφαρμόζεται στα θύματα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων «ακόμη και στην περίπτωση που» τα θύματα αυτά «εισήλθαν παράνομα στην επικράτεια των κρατών μελών», ουδόλως αποκλείει τη δυνατότητα θυμάτων τα οποία έχουν εισέλθει και διαμένουν νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους να επωφεληθούν από τις εγγυήσεις που η ίδια παρέχει.
52. Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2004/81 προκύπτει ότι τα δικαιώματα που η εν λόγω οδηγία παρέχει σε ορισμένους υπηκόους τρίτων χωρών δεν θίγουν, μεταξύ άλλων, τις εγγυήσεις που απορρέουν υπέρ αυτών από την ενδεχόμενη ιδιότητά τους ως αιτούντων διεθνή προστασία. Επομένως, ο νομοθέτης της Ένωσης ουδόλως απέκλεισε το ενδεχόμενο η οδηγία 2004/81 να αναγνωρίζει και άλλα δικαιώματα πέραν εκείνων που παρέχονται στους ως άνω υπηκόους τρίτων χωρών λόγω της ιδιότητάς τους ως αιτούντων διεθνή προστασία, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των ειδικών αναγκών που συνδέονται με την ιδιαίτερα ευάλωτη κατάστασή τους, όπως είναι οι προβλεπόμενες στο άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας ανάγκες σε θέματα ασφάλειας και προστασίας εκ μέρους των εθνικών αρχών.

– *Επί της ουσίας*

53. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, εμπίπτει στην έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης» το μέτρο με το οποίο πραγματοποιείται η μεταφορά υπηκόου τρίτης χώρας από το έδαφος ενός κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III.
54. Συναφώς, παρατηρείται ότι η οδηγία 2004/81 δεν ορίζει την έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης» και δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δικαίω των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της σημασίας και του περιεχομένου της. Επομένως, η ως άνω έννοια που διαλαμβάνεται στην οδηγία 2004/81 πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο (πρβλ. απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, *The North of England P & I Association*, C-786/19, EU:C:2021:276, σκέψη 49).

- 55 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 1ης Αυγούστου 2022, *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, C-184/20, EU:C:2022:601, σκέψη 121 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 56 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, από γραμματική άποψη, με τον όρο «απομάκρυνση» υπό τη συνήθη έννοιά του δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί αν το έδαφος το οποίο πρέπει να εγκαταλείψει το προς απομάκρυνση πρόσωπο είναι το έδαφος του κράτους μέλους που λαμβάνει το επίμαχο μέτρο απομάκρυνσης ή το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό του. Ωστόσο, από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία 2004/81 καθώς και από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας προκύπτει ότι το μέτρο του οποίου η εκτέλεση απαγορεύεται βάσει του άρθρου αυτού είναι εκείνο με το οποίο ο ενδιαφερόμενος διατάσσεται να εγκαταλείψει το έδαφος του οικείου κράτους μέλους.
- 57 Όσον αφορά, πρώτον, τους σκοπούς της οδηγίας 2004/81, όπως προκύπτει ιδίως από το άρθρο της 1 καθώς και από τις αιτιολογικές της σκέψεις 2, 4 και 11, η εν λόγω οδηγία έχει ως διττό σκοπό να επικεντρωθούν οι προσπάθειες στη διερεύνηση και την εξάρθρωση των εγκληματικών κυκλωμάτων και ταυτόχρονα να προστατευθούν τα δικαιώματα των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, με το να επιτρέπεται, ειδικότερα, στα θύματα, κατά τη διάρκεια ορισμένης περιόδου, να εξετάσουν τη δυνατότητα συνεργασίας τους με τις εθνικές αστυνομικές, διωκτικές ή δικαστικές αρχές στο πλαίσιο της καταπολέμησης του ως άνω αδικήματος.
- 58 Σύμφωνα με αυτόν τον διττό σκοπό της προστασίας των δικαιωμάτων του θύματος εμπορίας ανθρώπων και της συμβολής στην αποτελεσματικότητα της ποινικής δίωξης, η οδηγία 2004/81 θέσπισε την κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, προθεσμία περίσκεψης, η οποία, όπως προβλέπει η διάταξη αυτή, έχει ως σκοπό να διασφαλιστεί ότι οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστών των αδικημάτων των οποίων είναι ή υπήρξαν θύματα, ώστε να είναι σε θέση να λάβουν ενημερωμένη απόφαση σχετικά με το αν θα συνεργαστούν ή όχι με τις αρμόδιες αρχές.
- 59 Λαμβανομένου επίσης υπόψη αυτού του διττού σκοπού, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 απαιτεί από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο ενδιαφερόμενος, αφενός, να ικανοποιεί ιδίως τις βασικές ανάγκες του τελευταίου κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, παρέχοντάς του την προβλεπόμενη στο άρθρο 7 της οδηγίας περίθαλψη, και, αφετέρου, να απέχει από την εκτέλεση οποιουδήποτε μέτρου απομάκρυνσης κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, επιτρέποντας προσωρινά στον ενδιαφερόμενο να παραμείνει στο οικείο έδαφος «εν αναμονή της αποφάσεως των αρμόδιων αρχών». Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 69 των προτάσεών του, οι δύο αυτές απαιτήσεις συνδέονται μεταξύ τους, δεδομένου ότι τα κατά το άρθρο 7 της οδηγίας 2004/81 μέτρα συνδρομής και βοήθειας, τα οποία πρέπει να εξασφαλίζονται κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, δεν μπορούν να υλοποιηθούν πλήρως εάν ο ενδιαφερόμενος έχει εγκαταλείψει το έδαφος του οικείου κράτους μέλους.
- 60 Επομένως, εάν γινόταν δεκτό ότι, κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας περίσκεψης, το «μέτρο απομάκρυνσης» το οποίο μνημονεύεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 και του οποίου η εκτέλεση απαγορεύεται δεν καλύπτει απόφαση μεταφοράς προς άλλο κράτος μέλος, ληφθείσα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III, τούτο θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη του διττού σκοπού που επιδιώκει η οδηγία.

- 61 Συγκεκριμένα, αφενός, η εκτέλεση μιας τέτοιας απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 θα είχε ως αποτέλεσμα την απομάκρυνση του θύματος εμπορίας ανθρώπων από τις εξειδικευμένες υπηρεσίες παροχής βοήθειας στο πλαίσιο των οποίων μπόρεσε να λάβει στήριξη και, ως εκ τούτου, την παύση της περίθαλψης που του παρασχέθηκε στο εν λόγω κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 7 της οδηγίας 2004/81, γεγονός το οποίο θα έβλαπτε την αποκατάσταση του θύματος και θα επιδείνωνε την ευάλωτη θέση του.
- 62 Αφετέρου, η εκτέλεση μιας τέτοιας απόφασης κατά το πρώιμο στάδιο στο οποίο εντάσσεται η περίοδος περίσκεψης που χορηγείται στο θύμα εμπορίας ανθρώπων θα μπορούσε να υπονομεύσει τη συνεργασία του θύματος στην ποινική έρευνα και/ή στην ένδικη διαδικασία. Πράγματι, η μεταφορά του σε άλλο κράτος μέλος, πριν ακόμη το θύμα μπορέσει, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης της οποίας απολαύει, να αποφασίσει αν επιθυμεί να συνεργαστεί στην ως άνω έρευνα και/ή διαδικασία, όχι μόνο θα στερούσε από τις αρμόδιες αρχές μια μαρτυρία η οποία θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τη δίωξη των δραστών του συγκεκριμένου αδικήματος, αλλά επίσης θα οδηγούσε παραδόξως στην απομάκρυνση του ενδιαφερομένου από το έδαφος του αρμόδιου κράτους μέλους, μολονότι αυτός θα έπρεπε να βρίσκεται εκεί προκειμένου να συμμετάσχει, κατά το μέτρο που απαιτείται, στην εν λόγω έρευνα και/ή διαδικασία.
- 63 Όσον αφορά, δεύτερον, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, οι αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους υποχρεούνται να ενημερώνουν εκ των προτέρων το θύμα εμπορίας ανθρώπων για τις «δυνατότητες που διαθέτει σύμφωνα με την οδηγία». Μεταξύ των δυνατοτήτων αυτών περιλαμβάνεται όχι μόνον η δυνατότητα του θύματος να επωφεληθεί από την προθεσμία περίσκεψης, αλλά και η δυνατότητά του να τύχει των μέτρων συνδρομής και βοήθειας που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2004/81 και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η δυνατότητά του να λάβει τίτλο προσωρινής διαμονής, σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας, ο οποίος, κατά την αιτιολογική σκέψη 9, πρέπει να προσφέρει στο θύμα «κατάλληλο κίνητρο» για να συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές.
- 64 Όπως όμως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 67 των προτάσεών του, η εν λόγω υποχρέωση ενημέρωσης θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας εάν το οικείο κράτος μέλος είχε την δυνατότητα, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81, να μεταφέρει τον ενδιαφερόμενο σε άλλο κράτος μέλος, ενώ το οικείο κράτος μέλος έχει δεσμευθεί να του παράσχει, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας αυτής, την προαναφερθείσα συνδρομή και βοήθεια και να του χορηγήσει, το αργότερο κατά τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας, τίτλο προσωρινής διαμονής στο έδαφος του εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 8 της οδηγίας.
- 65 Η ανωτέρω ερμηνεία δεν μπορεί να κλονιστεί από την εξέταση των οδηγιών 2001/40 και 2004/38, τις οποίες μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο. Πράγματι, αρκεί η διαπίστωση ότι από τις οδηγίες αυτές, οι οποίες δεν περιέχουν ορισμό της έννοιας του «μέτρου απομάκρυνσης», δεν είναι δυνατό να συναχθούν σαφή συμπεράσματα σχετικά με τη γεωγραφική εμβέλεια της εν λόγω έννοιας που διαλαμβάνεται στην οδηγία 2004/81. Το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβέρνησης, το οποίο στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στην οδηγία 2001/40 και κατά το οποίο η έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης» χρησιμοποιείται κατά κανόνα στις σχέσεις με τρίτα κράτη, αναιρείται, από αυστηρά γραμματική άποψη, από τη χρήση της έννοιας αυτής ιδίως στο άρθρο 28 της οδηγίας 2004/38, το οποίο αναφέρεται άνευ αμφισβησίας μόνο στην απομάκρυνση από το έδαφος κράτους μέλους και όχι στην απομάκρυνση από το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του. Επιπλέον, η οδηγία

2004/81 δεν παραπέμπει ούτε στις διατάξεις του κανονισμού 343/2003, ο οποίος ίσχυε κατά την ημερομηνία έκδοσής της και ο οποίος, από 18ης Ιουλίου 2013, καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό Δουβλίνο III, στον οποίο, άλλωστε, ωσαύτως δεν γίνεται μνεία της τελευταίας αυτής οδηγίας.

- 66 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, ορθώς ερμηνευόμενο, εμπίπτει στην έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης» το μέτρο με το οποίο πραγματοποιείται η μεταφορά υπηκόου τρίτης χώρας από το έδαφος ενός κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 67 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην έκδοση ή εκτέλεση απόφασης μεταφοράς υπηκόου τρίτης χώρας, η οποία ελήφθη κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III, ή στην έναρξη προπαρασκευαστικών μέτρων για την εκτέλεση της απόφασης αυτής, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας.
- 68 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας περίσκεψης «δεν μπορεί να εκτελεσθεί εις βάρος [των ενδιαφερόμενων υπηκόων τρίτων χωρών] κανένα μέτρο απομάκρυνσης».
- 69 Ως εκ τούτου, βάσει του γράμματός του, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 δεν απαγορεύει τη λήψη μέτρου απομάκρυνσης ή οποιουδήποτε άλλου προπαρασκευαστικού μέτρου για την εκτέλεση του εν λόγω μέτρου απομάκρυνσης.
- 70 Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της απάντησης που δόθηκε στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, η διάταξη αυτή αντιτίθεται αποκλειστικά στην εκτέλεση, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, απόφασης μεταφοράς η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III εις βάρος των υπηκόων τρίτων χωρών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.
- 71 Τούτου λεχθέντος, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 88 των προτάσεών του, οι αρμόδιες εθνικές αρχές, όταν λαμβάνουν προπαρασκευαστικά μέτρα για την εκτέλεση της απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81, δεν πρέπει να θέτουν σε κίνδυνο την επίτευξη του διττού σκοπού της διάταξης αυτής, ο οποίος υπομνήσθηκε στη σκέψη 58 της παρούσας απόφασης. Ως εκ τούτου, μολονότι η λήψη προπαρασκευαστικών μέτρων για την εκτέλεση της απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης δεν απαγορεύεται, εντούτοις δεν πρέπει να καθιστά άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας την εν λόγω προθεσμία, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει στην υπόθεση της κύριας δίκης. Τούτο θα μπορούσε να συμβεί, ειδικότερα, εάν τα προπαρασκευαστικά μέτρα για την εκτέλεση μιας τέτοιας απόφασης συνίστανται στη θέση του θύματος εμπορίας ανθρώπων υπό κράτηση ενόψει της μεταφοράς του, δεδομένου ότι τέτοια μέτρα κατεξοχήν δεν του παρέχουν τη δυνατότητα, λαμβανομένης υπόψη της ευάλωτης θέσης του, ούτε να συνέλθει ούτε να λάβει ενημερωμένη απόφαση σχετικά με το αν θα συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται.

- 72 Πρέπει να προστεθεί ότι μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 δεν θέτει σε κίνδυνο την τήρηση των σαφώς καθορισμένων και σχετικά σύντομων προθεσμιών που ισχύουν ως προς τη διοικητική διαδικασία μεταβίβασης της ευθύνης για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας προς το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται το σχετικό αίτημα, δυνάμει των διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 73 Ειδικότερα, κατ' αρχάς, από τη σκέψη 69 της παρούσας απόφασης προκύπτει ότι η χορήγηση προθεσμίας περίσκεψης σε αιτούντα διεθνή προστασία δεν εμποδίζει το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο αιτών να υποβάλει, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, το αίτημά του περί αναδοχής του αιτούντος από άλλο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, και, σε περίπτωση αποδοχής του αιτήματός του, να εκδώσει, κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας, απόφαση μεταφοράς προς το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνθηκε το αίτημα.
- 74 Περαιτέρω, είναι αληθές ότι, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού, το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα διαθέτει, προκειμένου να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος, προθεσμία έξι μηνών από την αποδοχή του αιτήματος περί αναδοχής ή από την έκδοση οριστικής απόφασης επί του ένδικου βοηθήματος κατά της απόφασης μεταφοράς ή επί της αίτησης επανεξέτασης της τελευταίας αυτής απόφασης ως προς τα πραγματικά και τα νομικά στοιχεία της, εφόσον υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, και, εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της εν λόγω προθεσμίας, το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνθηκε το αίτημα απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του περί αναδοχής του ενδιαφερομένου και η ευθύνη μεταβιβάζεται τότε στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα (πρβλ. απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, A.S., C-490/16, EU:C:2017:585, σκέψεις 46, 57 και 58).
- 75 Ωστόσο, όσον αφορά την οδηγία 2004/81, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως ορίζει το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, το χρονικό σημείο έναρξης και η διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στη διάταξη αυτή καθορίζονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.
- 76 Κατά συνέπεια, εναπόκειται στα κράτη μέλη να επιτύχουν την κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της διάρκειας της προθεσμίας περίσκεψης την οποία χορηγούν στα θύματα εμπορίας ανθρώπων στο έδαφός τους και της τήρησης της προθεσμίας του άρθρου 29, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού Δουβλίνο III, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή διάρθρωση μεταξύ των διαδικασιών αυτών και η διατήρηση της πρακτικής αποτελεσματικότητάς τους.
- 77 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, ορθώς ερμηνευόμενο, αντιτίθεται στην εκτέλεση απόφασης μεταφοράς υπηκόου τρίτης χώρας, ληφθείσας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III, κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης την οποία εγγυάται η παράγραφος 1 του ως άνω άρθρου 6, αλλά δεν αντιτίθεται ούτε στη έκδοση τέτοιας απόφασης ούτε στη λήψη προπαρασκευαστικών μέτρων για την εκτέλεση της απόφασης αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω προπαρασκευαστικά μέτρα δεν καθιστούν άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας την περίοδο περίσκεψης, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 78 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, ελλείψει μέτρου μεταφοράς του στο εθνικό δίκαιο, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή προθεσμία περίσκεψης, αφενός, αρχίζει αυτοδικαίως από τη στιγμή κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνει τις αρμόδιες εθνικές αρχές ότι είναι ή υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων και, αφετέρου, λήγει αυτοδικαίως αφού ο εν λόγω υπήκοος υποβάλει μήνυση ισχυριζόμενος ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων ή, αντιθέτως, ενημερώσει τις εθνικές αρχές ότι παραιτείται από το σχετικό δικαίωμα.
- 79 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την έκθεση των πραγματικών περιστατικών στις σκέψεις 23 έως 30 της παρούσας απόφασης, οι αρμόδιες εθνικές αρχές δεν ενημέρωσαν, σε κανένα χρονικό σημείο πριν από την έκδοση της απόφασης μεταφοράς της 12ης Αυγούστου 2019, τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης –ο οποίος προηγουμένως είχε ισχυριστεί ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων, είχε δηλώσει ότι επιθυμούσε να υποβάλει μήνυση σχετικώς και είχε αναφέρει ότι αναγνώρισε έναν από τους δράστες του αδικήματος αυτού σε κέντρο υποδοχής στις Κάτω Χώρες– για τις δυνατότητες που του παρείχε η οδηγία 2004/81, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητάς του να επωφεληθεί από την προθεσμία περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας, ούτε του χορήγησαν τέτοια προθεσμία.
- 80 Τούτου λεχθέντος, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά τη νομιμότητα της απόφασης της 12ης Αυγούστου 2019 περί μεταφοράς του αιτούντος της κύριας δίκης στην Ιταλία κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III. Όπως, όμως, εκτέθηκε στη σκέψη 77 της παρούσας απόφασης, η οδηγία 2004/81 δεν αντιτίθεται στην έκδοση απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας. Επομένως, ακόμη και αν υποθεθεί ότι έπρεπε να χορηγηθεί στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης τέτοια προθεσμία περίσκεψης, η παρατυπία που διέπραξαν οι ολλανδικές αρχές, καθόσον δεν χορήγησαν εν προκειμένω την εν λόγω προθεσμία, δεν μπορεί να επηρεάσει τη νομιμότητα της απόφασης μεταφοράς η οποία προσβάλλεται ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, δεδομένου ότι το άρθρο 6 της οδηγίας 2004/81 αντιτίθεται μόνο στην εκτέλεση μιας τέτοιας απόφασης όταν δεν έχει χορηγηθεί στον υπήκοο τρίτης χώρας η προθεσμία περίσκεψης την οποία edικαιούτο δυνάμει του άρθρου 6.
- 81 Από την προηγούμενη σκέψη προκύπτει επίσης ότι, για τους σκοπούς του ελέγχου της νομιμότητας της απόφασης της 12ης Αυγούστου 2019, τυχόν απάντηση στο ερώτημα από ποιο χρονικό σημείο και μέχρι ποια ημερομηνία έπρεπε να χορηγηθεί στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης προθεσμία περίσκεψης θα ισοδυναμούσε με διατύπωση από το Δικαστήριο συμβουλευτικής γνώμης επί αμιγώς υποθετικού ζητήματος.
- 82 Κατά πάγια νομολογία, όμως, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να διατυπώνει συμβουλευτικές γνώμες επί ζητημάτων γενικού ή υποθετικού χαρακτήρα (αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Meilicke, C-83/91, EU:C:1992:332, σκέψη 25, και της 8ης Ιουνίου 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, σκέψη 33).
- 83 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να απαντήσει στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 84 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές,

ορθώς ερμηνευόμενο,

εμπίπτει στην έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης» το μέτρο με το οποίο πραγματοποιείται η μεταφορά υπηκόου τρίτης χώρας από το έδαφος ενός κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα.

- 2) Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81,

ορθώς ερμηνευόμενο,

αντιτίθεται στην εκτέλεση απόφασης μεταφοράς υπηκόου τρίτης χώρας, ληφθείσας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013, κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης την οποία εγγυάται η παράγραφος 1 του ως άνω άρθρου 6, αλλά δεν αντιτίθεται ούτε στη έκδοση τέτοιας απόφασης ούτε στη λήψη προπαρασκευαστικών μέτρων για την εκτέλεση της απόφασης αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω προπαρασκευαστικά μέτρα δεν καθιστούν άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας την περίοδο περίσκεψης, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

(υπογραφές)